

OVANÅKERS KOMMUN KOMMUNSTYRELSEN	
Ink. 2012-09-20	
Dnr. 2012.243	Planbet. 212

Stockholm den 11 september 2012

Stina Rydberg
Pöyry SwedPower AB
Box 1002
405 21 GÖTEBORG
stina.rydberg@povry.com

Synpunkter från Långtjärnsberg angående Bergvik Skog AB:s vindkraftsprojekt Hälsingeskogen, Ovanåkers kommun.

Gården Unga, Långtjärnsberg

Vi har tagit del av Bergvik Skog AB:s planer gällande vindkraftsutbyggnad i södra delen av Ovanåkers kommun, Hälsingland.

Vi motsätter oss helt förslaget att bygga de två vindkraftsparkerna sydost respektive nordväst om Långtjärnsberg samt därtill följande vägnät och kraftledningar. Vi finner att påverkan på vår närmiljö är fullständigt oacceptabel. Långtjärnsberg och Nybo fäbodvall skulle hamna högst olyckligt i omedelbar närhet och mitt emellan två enorma vindkraftsparker.

Vi hoppas att vederbörande beslutsfattare i ärendet är fullt införstådda med att föreslagen vindkraftsutbyggnad innebär avflyttning och ödeläggelse av en hel bygd i Finnskogen, Ovanåkers kommun och att byggnation av VK1 och VK4 vore helt förödande för Långtjärnsberg. Vindkraftsparkerna planeras vid bebyggelse, där människor bor och vistas, och även där kungsörn regelmässigt skådas.

Nedan följer synpunkter och information från oss i Långtjärnsberg (punkt 1-28). För att särskilja de båda områdena, kommer vi att använda oss av Ovanåkers Kommuns benämningar "VK1" respektive "VK4". Påpekas bör dock att *Bergvik Skog AB har utökat dessa områden avsevärt jämfört med motsvarande områden i kommunens översiktsplan – både vad gäller yta geografiskt (från 32,5 km² till 65 km²) samt antal vindkraftsverk (från 60 verk till 140, vardera 220 meter högt). Avståndet till Långtjärnsberg har reducerats med cirka 700 meter, vilket innebär en halvering!*

1. Långtjärnsberg i särställning – flera gårdar inklämda i smalt område mellan VK1 och VK4.

Det är angeläget att en särskild konsekvensanalys görs av det smala område som ligger inklämt mellan VK1 och VK4. Detta område torde hamna i särställning, då det hamnar mitt emellan två olika vindkraftsparker.

Vi finner det fullständigt otänkbart och oacceptabelt med byggnation av vindkraftsparkerna VK1 respektive VK4. Vi kräver särskild och specifik utredning av området som hamnar mitt emellan dessa två enorma vindkraftsparker och vill att synpunkter från Långtjärnsberg och Nybo fäbodrar särskilt hörsammars med tanke på deras utsatta lägen.

2. Geografisk närhet mellan VK1 och VK4

Den geografiska närheten mellan VK1 och VK4 bör särskilt beaktas och uppmärksammas, då det torde föreligga stor risk för att man upplever att dessa båda vindkraftsparker flyter ihop till ett gigantiskt vindkraftsområde. Enligt uppgift uppgår själva ytan i vindkraftsparkerna till 65 km², men visuellt och upplevelsemässigt kan den gått och väl bli den dubbla, det vill säga långt över 100 km².

Vi kräver specifik analys och beskrivning av den sammantagna landskapsbilden – vindkraftsparkerna och mellanliggande område – och samt miljökonsekvensbeskrivning av detta.

3. Kraftledningar

Vi vill påpeka att avståndet till närmaste stamnätledning är betydande. Dragnings av ny kraftledning skulle innebära betydande skogsavverkning med ytterligare sår och upphackning av naturen. Fågellivet är rikt i området och varje höst och vår passerar många flyttfåglar.

Det finns även studier som talar för negativa hälsoeffekter, såsom förhöjd leukemirisk (blodcancerrisk) hos barn vid kraftledningar. Strålskyddsmyndigheten skriver bland annat följande i "Magnetfält och hälsorisker":

"Forskare har dock i flera oberoende studier sett samband mellan exponering under barnaåren för magnetfält som ligger över det normala och en något ökad risk för leukemi. Sambandet mellan magnetfält och barnleukemi kvarstår när man tagit hänsyn till flera andra

tänkbara riskfaktorer. Världshälsoorganisationen, WHO, har därför bedömt magnetfält som möjligen cancerframkallande.”

Ovanåkers Kommun har i sin ”Tematiska Översiktsplan” för vindkraft tagit upp elöverkänslighet och det framkommer att man i Bollnäs Kommun har begränsat vindkraftsområde med hänsyn till elallergiker och likaså har man tagit hänsyn till elallergiker vid Vargas Vildmarks lodge. I Långtjärnsberg finns åtminstone ett möjligt fall av misstänkt elallergi.

Vi finner det med anledning av ovanstående ej acceptabelt med dragning av ytterligare kraftledning/ar och vill påpeka risken med dragning av kraftledningar vid bebyggelse.

Vi kräver att man säkerställer att fåglar och fladdermöss ej påverkas.

Vi efterlyser konsekvensanalys och utförlig beskrivning av den/de kraftledning/ar som måste byggas i anslutning till vindkraftsparkerna. Vi är angelägna om att snarast få ta del av

- 1. planerad sträckning*
- 2. storlek*
- 3. utseende*
- 4. magnetfältets styrka och frekvens*
- 5. eventuella störljud*
- 6. beskrivning av hälsoeffekter - i synnerhet om det visar sig att kraftledningen kommer att passera i närhet av bostäder, tomter och strövområden*
- 7. eventuella restriktioner/begränsningar av allemansrätten vid vistelse i närheten av kraftledningar*
- 8. om särskilda riktlinjer gäller för barn som vistas i området*
- 9. konsekvensanalys gällande påverkan på fåglar – örn, övriga rovfåglar, flyttfåglar, övriga fåglar*
- 10. konsekvensanalys gällande påverkan på fladdermöss.*

4. Vägnät

Byggnation av vägnät till och i vindkraftsparkerna skulle innebära ytterligare skogsavverkning och upphackning av landskapet. Det föreligger redan idag flertal skogsbilvägar, som i första hand brukas vid skogsavverkning. Vägarna hackar upp landskapet och vi finner att Finnskogen redan idag är ”mättad” på vägar. Utökning av vägnätet skulle påverka landskapsbilden oerhört negativt.

Det framgår ej av Bergvik Skogs "Samrådsunderlag" (12-08-16) vilka vägar man avser nyttja/bygga. Om endast befintligt vägnät kommer att användas, når man endast områdets östra delar via skogsbilvägarna som utgår från riksväg 50. Däremot måste man åka in via Hibo alternativt via Flät/Flätsbo, för att nå västra delarna i VK4-området (cirka 1 mil från vardera hållet). Poängteras bör i sammanhanget att det då inte bara rör sig om "skogsbilvägar" utan gamla vägar som sammanbinder olika platser och bebyggelse. Gällande VK1-området nås endast dess östra del kring Ormberget och Lillmasens av vägar via Bollnäs kommun (söder om Häsbosjön, riktning Sjösveden). I annat fall måste förlängning ske av skogsbilvägarna som utgår från riksväg 50 för att nå in i hela VK4 respektive skogsbilvägarna som utgår från "Furumo-Svabensverk-förbindelsen" (i skogarna öster om riksväg 50) för att nå hela VK1. Om skogsbilvägar dessutom länkas ihop, skulle detta, förutom själva landskapsbilden, även påverka hela infrastrukturen i Finnskogen. Ökad förekomst av genomfartsvägar i området kan ha negativa effekter. Vi saknar i dagsläget kännedom huruvida skogsbilvägar omfattas av ett regelverk, eller om det endast rör sig om gammal sedvanlig praxis, att dessa slutar blint.

Varg finns i området och med tanke på förekomst av illegal jakt, torde det finnas påtaglig risk för att denna kriminalitet gynnas av ett utökat vägnät i området.

Sammanfattningsvis ser vi följande tre möjliga alternativ och problemområden gällande vägnätet:

- Endast befintligt vägnät – många olika vägar måste nyttjas för att nå vindkraftsparkerna, även allmänna vägar.
- Förlängning och utbyggnad av befintliga skogsbilvägar – ökad negativ påverkan på landskapsbilden, med ökad belastning på djur, natur och risk för främjande av illegal jakt.
- Sammanlänkning av skogsbilvägar och/eller allmänna vägar – ökad negativ påverkan på landskapsbilden, ökad belastning på djur och natur, främjande av illegal jakt samt påverkan på hela infrastrukturen i Finnskogen.

Vi finner det med hänsyn till ovanstående helt orimligt med ytterligare vägbyggnation i området (i samt till och från VK1 respektive VK4). Vi finner det fullständigt oacceptabelt med ökad trafik i området under byggnadstiden.

Vi efterlyser konsekvensanalys och utförlig beskrivning av de vägar som måste byggas/breddas i anslutning till och i vindkraftsparkerna. Vi är angelägna om att snarast få ta del av planerad sträckning och där det tydligt framgår vad som är befintliga vägar respektive nya sträckor och eventuella sammanlänkningar.

Vi kräver en noggrann och seriös utredning av hur vägnät – eventuellt helt nya vägar, eventuella förlängningar av befintliga vägar och eventuella sammanlänkningar av vägar - ökad trafik inkluderad – påverkar

1. *djurliv – älg, björn, varg, lo, djärv, harar, etc*
2. *landskapsbilden – lokalt samt övergripande*
3. *jakt*
4. *tjuvjakt*
5. *lokal infrastruktur, genomfartstrafik*

5. Sammantagen landskapsbild

Vindkraftsparker innefattar förutom varje enskilt vindkraftsverk på 220 meter även vägdragningar samt kraftledningar. Landskapsbilden påverkas för varje enskild parameter var för sig samt sammantaget negativt. Därtill kommer ytterligare störmoment såsom störljud, skuggeffekter samt ljussken nattetid samt risk för iskast och eventuella säkerhetszoner. Själva skogen påverkas på samma sätt och möjligheterna att vistas i denna. Själva allemansrätten – rätten att vistas i skog och mark – går förlorad.

Med hänsyn till ovanstående motsätter vi oss helt byggnation av vindkraftsparkerna VK1 och VK4.

Vi kräver även en seriös och sammantagen landskapsbeskrivning av de två planerade vindkraftsparkerna (VK1 och VK4) samt området däremellan, där det tydligt framgår

- *antal vindkraftsverk*
- *storlek vindkraftsverk (höjd)*
- *vägnät – befintliga och planerade*
- *kraftledningar – befintliga och planerade*
- *relation till befintlig bebyggelse*
- *begränsningar i allemansrätten*
- *påverkan på djur*
- *påverkan på natur*
- *påverkan på fåglar.*

Vid eventuella fotomontage vill vi poängtera risken för missvisande och vilseledande bilder.

6. Finnskogen – ett område med bevarandevärda kulturmiljöer och värden för friluftsliv

Vi vill påpeka att eventuell vindkraftsutbyggnad i Ovanåkers kommun södra del omfattar en betydande del av Ovanåkers Finnskog och en hel bygd.

Finnskogen är glest befolkad och har alltid varit mer eller mindre så och följaktligen är det kanske inte så många som under årens lopp marknadsfört denna bygd eller dess historia. Enstaka kojor, stenrösen och smala stigar i skogen. De finns inte alltid med på kartor, men vi som bor där lär oss från generation till generation. Vi har sprungit där sedan barnsben och plötsligt är det dags att visa och lära våra egna barn. Vi vet var bäcköringen håller till och var älgarna har sina stråk. I Finnskogen lever man i naturen. I Finnskogen lever man med naturen. Att Finnskogen redan exploaterats hårt av skogsindustrin under 1900-talet är inget skäl till ytterligare övergrepp, med sönderstyckad natur till följd av vindkraftsparker, vägar och kraftledningar.

Skogen, vyerna, tystnaden, stillheten, naturupplevelsen och närheten till de vilda djuren utgör tillsammans med ensligt belägna gårdar och torp Finnskogen i Ovanåkers Kommun. Det är en speciell bygd, en säregen bygd, ett kulturarv, som är det är dags att värdesätta. I Finnskogen råder vildmarkskänsla och här finns Sveriges alla rovdjur. Här går friheten och fridfullheten hand i hand med det vilda och här finns plats för Sveriges alla rovdjur. Här råder vildmarkskänsla. Gårdarna i Hälsingland är likaså speciella – det rör inte endast de i Voxnadalen, som redan har en plats på UNESCO:s världsarvslista.

Till en vindkraftspark kommer inga att söka sig för avkoppling och rekreation. I en vindkraftspark går allt som Finnskogen är förlorat. Det är naturen och landskapet som är kärnan i denna bygd. Utan naturen finns inte Finnskogen kvar.

Mot bakgrund av ovanstående motsätter vi oss all form av vindkraftsutbyggnad i Finnskogen.

Vindkraftsutbyggnad skulle ha en oerhört negativ inverkan på helhetsbilden och upplevelsen i hela Ovanåkers Finnskog och det torde finnas risk för avfolkning med förfallande gårdar och torp till följd samt igenvuxna ängar och åkermarker.

Vi efterlyser konsekvensbeskrivning för fritidsboende respektive fast boende i området.

Vi kräver en seriös, noggrann och omfattande konsekvensbeskrivning av hur en avfolkad Ovanåkers Finnskog skulle påverkas på kort och lång sikt av planerad vindkraftsutbyggnad.

7. Värdeminskning på fastigheter

Många boende i Finnskogen är knutna till området genom familjeband sedan generationer tillbaka och bygden är emotionellt starkt förankrat hos de flesta. Det rör sig om folks hem och hembygd. Det sker även nyinflyttning till området. Till Finnskogen i Ovanåkers Kommun

söker man sig för att uppleva naturen, landskapet, vildmarken och stillheten. Allt vad området står för, skulle gå helt förlorat genom byggnation av vindkraftsparker i området. Att nödgas söka sig bort från sin hembygd vore personliga tragedier för flertalet i området och dessutom finns stor oro över privatekonomin till följd av värdeminskning av hus, gårdar och fastigheter. Fastigheterna utgör för många den ekonomiska säkerheten. Ett fruktat scenario är även att gårdar och fastigheter inte ens kommer att kunna säljas, om vindkraftsplanerna blir till verklighet.

Mot bakgrund av ovanstående motsätter vi oss helt byggnation av vindkraftsparker i området.

Vi efterlyser en seriös ekonomisk prognos av värdeminskning av samtliga gårdar och fastigheter i området samt hur möjligheterna till eventuella försäljningar påverkas av fastigheter i närhet till vindkraftsparker.

8. Påverkan på natur, närmiljö och helhetsbilden i Långtjärnsberg

Långtjärnsberg omfattar tre mindre gårdar och ett torp som nyttjas av mångfald fler familjer och flera olika generationer. Det är ovisst när första byggnaden upprättades men de idag befintliga byggnaderna uppfördes på 1800-talet. Boningshusen är vinterbonade och vi tillbringar tid i Långtjärnsberg periodvis under hela året. Långtjärnsberg har kommit att bli en betydelsefull plats för många personer och varje år besöks platsen av tidigare bofasta familjer och deras anhöriga. Långtjärnsberg är för oss en mycket speciell plats och denna uppfattning brukar våra gäster och besökare dela.

Långtjärnsberg är för oss ett vackert kulturarv som vi vårdar ömt sedan flera generationer tillbaka. Vi har gjort relativt stora investeringar för att bevara gamla husbyggnader samt även för att upprätthålla gammal betesmark och ängar i syfte att bevara den gamla landskapsbilden och värna biologisk mångfald. Utsikten är vidsträckt. Närheten till vilda djuren är absolut och vi har exempelvis haft varg, lo och björn på tomten och kungsörn ovanför gården.

Vi är dagligdags ute i naturen för bär- eller svampplockning, bad, promenader, utflykter, mountain-bike-cykling, etc. För oss är också pysslande på gården viktigt och man skall inte förringa en kopp kaffe sittandes på trappan med den vackra utsikten framför sig och tystnaden i öronen.

Uppförande av de föreslagna vindkraftsparkerna VK4 och VK1 skulle påverka helhetsbilden och helhetsupplevelsen av vår närmiljö i Långtjärnsberg och landskapet oerhört negativt. Vi avser här orsaker till följd av

- 1. vindkraftsparkernas omfattning (VK1 + VK4)***
- 2. vindkraftsparkernas geografiska närhet till varandra (VK1 + VK4)***
- 3. sönderstyckade och upphackade naturområden till följd av vägförbindelser***
- 4. sönderstyckade och upphackade naturområden till följd av kraftledning***

5. *blinkande eller roterande ljus nattetid*

6. *stör ljud i en annars mycket tyst och lugn miljö.*

Den påtagliga vildmarkskänsla som idag råder, skulle bytas ut till en industriverklighet och sorgen vore gränslös över en förlorad bygd och ett älskat smultronställe.

Eventuella vindkraftsparker (VK1 och VK4) är fullständigt otänkbara för oss i Långtjärnsberg.

Gården Unga, Långtjärnsberg, med utsikt i sydostlig riktning mot VK1-området.

9. Inskränkningar av friluftslivet i närmiljön kring Långtjärnsberg

För oss skulle vindkraftsparkerna VK1 och VK4 innebära stora inskränkningar i allemansrätten. Långtjärnsberg skulle omgärdas av vindkraftsparker i nord-nordvästlig riktning (VK4) respektive nordost-ost-sydostlig riktning (VK1). Vi skulle bara kunna gå cirka 700 meter i nordvästlig riktning (VK4) respektive cirka 1500 meter i östlig riktning (VK1). Långtjärnsberg hamnar dessvärre inklämt mellan två (VK4 respektive VK1) enorma vindkraftsparker. Vi känner stor oro för risken av iskast vintertid och hur säkerhetszoner, eller åtminstone själva parkerna, kommer att skyltas inne i skogen, så att varken vuxna eller barn riskerar att komma för nära.

För oss är inskränkningar av friluftslivet i vår närmiljö oacceptabel och vi motsätter oss all vindkraftsutbyggnad i området.

10. Stigar kring Långtjärnsberg och Pilgrimsleden

Vi nyttjar regelmässigt de otaliga skogsstigar som finns i vår närmiljö. Vi vill påpeka att många mindre stigar finns och brukas sedan över hundra år tillbaka men att *alla inte är utritade på större översiktskartor*. I vårt närområde passerar även Pilgrimsleden.

Det är inte acceptabelt att vi inte får nyttja våra gamla stigar.

11. Fornlämningar

Kända fornlämningar finns i VK1 respektive VK4.

Fornlämningar måste beaktas och tas tillvara.

12. Nybo Fäbodvall

I vår närmiljö finns Nybo fäbodvall, som är kulturmiljömässigt mycket värdefull. Oss veterligen finns alltjämt ingen elektricitet till denna fäbodvall och det tycks oss snarast magstarkt att en vindkraftspark är planerad i dess omedelbara närhet. Nybo har tidigare även drabbats hårt av omfattande kalhyggen och torde fredas från ytterligare övergrepp.

13. Naturvärden och nyckelbiotoper

I Ovanåkers kommuns utredning anges att flera naturvärden och nyckelbiotoper finns inom planerade vindkraftsområden och att dessa är skyddade enligt 21§ Skogsvårdslagen. Landskapet har i dessa trakter utsatts för hårt och omfattande skogsbruk och det torde vara *kolossalt angeläget och av stor vikt att man tar särskild hänsyn till naturvärden och nyckelbiotoper i dessa områden.*

14. Häckande kungsörn i närheten av Långtjärnsberg

Vi har under ett par års tid, sedan 2011, regelmässigt skådat kungsörn över Långtjärnsberg och har uppgifter på att örnhäckning skall finnas i området. Häckningsplats är sekretessbelagd.

Det är allmänt vedertaget att vindkraftspark ej etableras vid örnhäckning.

15. Fladdermöss

Fladdermöss har angivits som särskilt känsliga för vindkraftverk. Det är väl känt att fladdermöss dödas av vindkraftverk.¹ Professor Ingemar Ahlén har publicerat flera artiklar som visar att både fladdermöss och fåglar dödas av vindkraftverk i Sverige². Hans slutsatser

¹ Curry A. Science 24 July 2009: Vol. 325. no. 5939, pp. 386 – 387. DOI: 10.1126/science.325_386

² Ahlén, I. 2002. Fladdermöss och fåglar dödade av vindkraftverk. Fauna och flora 97:3: 14-22.

är att man måste skaffa mer kunskap om detta innan en storskalig utbyggnad sker.³ Rapporter⁴ från USA visar att stora vindkraftverk dödar 69 fladdermöss per vindkraftverk och år. Således skulle vindkraftsparkerna VK4 och VK1 med 140 verk döda 9660 fladdermöss per år. Tilläggas kan också att vindkraftverken i denna studie (Vestas V80, 1.8 MW, 78m) var ungefär en tredjedel så stora som de som nu planeras i Ovanåker. När det gäller vindkraftverkens placering har det visats att dödligheten är allra högst kring verk placerade i skogsterräng.⁵ Vi saknar specifik kunskap kring fladdermössarter, men vill informera om att det bor rikligt med fladdermöss vid åtminstone två av gårdarna (Ungs respektive Brömsen) i Långtjärnsberg.

Fladdermöss är fridlysta och i Sverige skyddade av artskyddsförordningens 4 § och i vissa fall av jaktlagstiftningen (3§ jaktlagen). Fladdermössen är också skyddade av en europeisk konvention, EUROBATS, som även utsträcker skyddet till fladdermössens boplatser och viktigaste jaktrevir (nyckelbiotoper).⁶

Fladdermössens revir mycket stora, flera kilometer, vilket skulle omfatta just VK1 och VK4⁷. Enligt Naturvårdsverkets rapport *Handlingsprogram för skydd av fladdermusfaunan* är det angeläget att öka kunskapen om vindkraftens inverkan på fladdermusfaunan. Vidare fastslås att

”Det bör vara regel att man inför nya vägdragningar, bebyggelse av nya områden, uppförande av vindkraftverk och kommunikationsmaster etc. utför undersökningar om tilltänkta förändringar kan påverka fladdermusfaunan. Som regel krävs minst en säsong för sådana undersökningar.”⁸

Vi vill att en närmare artbestämning av ”våra” fladdermöss görs och likaså en bedömning huruvida dessa fladdermöss kan vara i riskzonen för att dödas i de närliggande vindkraftsparkerna VK1 samt VK4.

Vi vill att fladdermössen i området skyddas.

³ Ahlén, I. 2008. Vindkraft – ett hot för fåglar och fladdermöss? *Biodiverse* 2008(1):18-19.

⁴ Fiedler et al. 2007. Results of Bat and Bird Mortality Monitoring at the Expanded Buffalo Mountain Windfarm, 2005. http://www.batsandwind.org/pdf/Fiedler_etal_2007.pdf och Arnett et al. *JOURNAL OF WILDLIFE MANAGEMENT* 72(1):61–78; 2008. DOI: 10.2193/2007-221.

⁵ Determining the potential ecological impact of wind turbines on bat populations in Britain. Phase 1 Report, May 2009. University of Bristol

⁶ <http://www.eurobats.org/> och *Handlingsprogram för skydd av fladdermusfaunan*. Åtaganden enligt det europeiska fladdermusavtalet EUROBATS, Naturvårdsverket, 2006, ISBN: 91-620-5546-1.pdf. <http://www.naturvardsverket.se>

⁷ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Fladderm%C3%B6ss>

⁸ *Handlingsprogram för skydd av fladdermusfaunan*. Åtaganden enligt det europeiska fladdermusavtalet EUROBATS. Naturvårdsverkets RAPPORT 5546 • FEBRUARI 2006. , ISBN: 91-620-5546-1.pdf. <http://www.naturvardsverket.se>

16. Vilda djur inklusive vargarna från Amungenreviret

Djurlivet är rikt i Finnskogen. Att leva nära inpå de vilda djuren innebär för oss livskvalitet och det ger en frihets- och vildmarkskänsla. Effekten av vindkraftsverk och vindkraftsparker med dess upphackande vägar och kraftledningsgator är ej närmare studerad på rovdjur, älgar och andra vilda djur. Vi känner stor oro över att föreslagna vindkraftsområden kommer att ha negativ effekt på djurlivet. Det finns relativt få vargrevir i Sverige idag och det är önskvärt att vi värnar och tar ansvar för de revir som finns idag. Vargarna från Amungenreviret rör sig inom VK1- och VK4-områdena. Oroväckande är även eventuella sammanlänkningsvägar av skogsbilvägar med tanke på illegal jakt, se punkt 4.

Naturvårdsverket skriver bland annat följande på sin hemsida (120825):

” Det finns stora kunskapsluckor när det gäller hur landlevande däggdjur påverkas av utbyggnaden av vindkraft. Det handlar framför allt om samlade effekter av habitatförändringar och olika typer av störning. Tillfartsvägar till vindkraftverken gör att tillgängligheten för friluftsliv, jakt och nöjestråfik ökar. Det är väl känt att störningar från sådan mänsklig aktivitet kan påverka älg, hjort, tamren samt stora rovdjur - och i praktiken leda till en habitatförlust.”

Mot bakgrund av ovanstående är det angeläget att freda Finnskogen från vindkraftsutbyggnad. Effekter på samtliga rovdjur och andra djur måste noga studeras och analyseras, innan man går vidare med eventuell planering av vindkraftsverk i detta djurrika område.

17. Fåglar

Vi saknar specifik kunskap kring rovfåglar och flyttfåglars flygrutter men kan inte annat än intyga att det om hösten ofta passerar fågelsträck precis över Långtjärnsberg i väsentligen nord-sydlig riktning.

Vi kräver en noggrann konsekvensbeskrivning och analys av påverkan på fågellivet.

18. Ljud – störningar samt risk för negativa hälsoeffekter och hörselpåverkan på människa och djur

Närheten till de två vindkraftsparkerna hos oss i Långtjärnsberg medför risk för ljudstörningar, framför allt när det blåser i riktning från dessa. Då vindkraftsparkerna är vidsträckta är flera vindriktningar aktuella för oss; från nordväst – nord (VK4) respektive nordost – ost – sydost (VK1).

Gränsen för normal hörsel ligger på 20 dB över hela frekvensområdet (avser vanliga hörselmätningar mellan 125 och 8000 Hz) men mätning av absoluta hörtrösklar hamnar ofta kring 0 dB +/- 5 dB hos normalhörande personer. En normalhörande person uppfattar således ofta ljudnivåer redan kring 0 dB-nivån.

Riktvärdet för buller utomhus från vindkraftverk är kring 40dB(A). Det är viktigt att poängtera att det är högst individuellt och ibland situationsberoende hur pass störande ett ljud upplevs. Ibland kan redan svagt ljud vara högst störande. Om det dessutom är ett ljud som man ej har möjlighet att kontrollera eller stänga av, kan det bli psykiskt belastande. Ljudet från vindkraftverk är just ett sådant ljud, som man ej själv kan kontrollera eller stänga av och det rör sig dessutom om betydande ljudnivåer.

Studier och undersökningar talar för att ständigt brus och störljud orsakar negativ stress och ohälsa.

Vindkraftverk orsakar även infraljud med särskild risk för negativa hälsoeffekter. De stora verk, som planeras inom VK1- och VK4-områdena, förväntas alstra än mer lågfrekvent ljud än vad man i dagsläget hittills har studerat.

Naturvårdsverket skriver bland annat följande:

”Lågfrekventa ljud påverkar människor mer än ljud som inte domineras av låga frekvenser. Exempel på symptom vid exponering av lågfrekvent ljud är trötthet, huvudvärk och störd sömn. Symptomen och besvären kan komma redan vid låga ljudnivåer, strax över den normala hörtröskeln. Lågfrekvent ljud kan också breda ut sig över längre sträckor än övrigt ljud.

Vi anser därför att man vid de större verken bör beakta och följa upp lågfrekvent ljud. Ett sätt att ganska enkelt bedöma om det förekommer lågfrekvent ljud, är att ta reda på skillnaden mellan A-vägt och C-vägt ljud.”

Det finns även studier som påtalar samband mellan hjärt- och kärlsjukdom och buller.

Läkartidningen rapporterar i nummer 32/2012 att långvarig ljudexponering i nivåer som med god marginal understiger gränserna för vad som betraktas som buller kan påverka hörseln. Slutsatsen i studien som gjorts (Zhou X, et al. Nature Communications 2012;3:843) är att det inte finns några ”säkra” ljudnivåer utan att även ljudnivåer som vi betraktar som ofarliga kan påverka hörseln om vi utsätts för dem under lång tid.

I Finnskogen finns idag just möjligheten och förmånen att vistas i ett tyst område. Det är till Finnskogen många söker sig för att njuta av tystnaden och stillheten. Det är i Finnskogen man kan särskilja varje enskilt ljud – skogens sus, humlan som surrar, bäcken som porlar, fågeln som kvittrar, lövet som prasslar till när sorken pilar förbi. Det är här det kan vara så pass öronbedövande tyst att man hör sitt eget hjärta slå.

Finnskogen är ett tyst område med mycket få ”onaturliga” ljud. En del boningshus saknar elektrisk ström och följaktligen finns inga biljud från elektriska apparater. Det finns inget ständigt trafikbrus. *Vi anser att det är av största vikt att denna tysta miljö särskilt värderas och bevaras.*

Ljudproblematiken från vindkraftsparkerna kan sammanfattas i följande:

- Störljud i en annars mycket tyst och fridfull miljö.
- Risk för negativ stress och ohälsa, möjligen även samband med hjärt- kärlsjukdom.
- Särskilda hälsorisker av lågfrekventa ljud och infraljud, såsom trötthet, huvudvärk och störd sömn.
- Otillräckliga studier av lågfrekventa ljud/infraljud.
- Risk för påverkan på hörsel på människa och djur.

För oss är det oacceptabelt med störljud från vindkraftsverk, oavsett ljudstyrka.

Vi kräver en noggrann utredning av ljudnivåerna i området och på våra respektive tomter på samtliga fyra gårdar i Långtjärnsberg utifrån typ av vindkraftsverk, vindar och landskapsbild och en beskrivning av högsta och lägsta ljudnivåer. Det är angeläget att ha en korrekt uppgift på såväl "max-nivån", det vill säga när det blåser kraftigt över vindkraftsparken och mätområdet ligger precis i vindriktningen, som "minimi-nivån". Vi vill även poängtera vikten av att beräkningarna sker med tanke på naturtyp, skogstyper, kuperad terräng, vattendrag, vindförhållanden, ljudisolering i olika hustyper och byggnadsmaterial, väderleksförhållanden, årstid (avlövat respektive sommar).

Vi kräver även beräkningar och uppgifter på högsta och lägsta ljudnivåerna i själva vindkraftsparkerna, eftersom de innefattar vår närmiljö och sedvanliga strövområden.

Vi kräver att samtliga beräkningar utföres i dB(A) respektive dB(C) med tanke på lågfrekvent ljud och infraljud.

Vi kräver en noggrann analys ur hälsoperspektiv och beskrivning av påverkan på boende i området.

Vi kräver även analys av hur djuren påverkas av ljudnivåerna i vindkraftsparkerna.

Med anledning av nya rön kräver vi fortsatta utredningar av hörselpåverkan på både djur och människor, som vistas i och invid vindkraftsparker.

19. Störningar – Ljus nattetid

Enligt uppgift utrustas varje enskilt vindkraftverk med ett roterande ljussken, för att undvika att flygplan kolliderar med byggnationen.

Om natten råder på vinterhalvåret totalt mörker i Långtjärnsberg och stjärnhimlen är magnifik. Detta torde också kunna hänföras till begreppet naturupplevelser. Det har tidigare beskrivits att andelen helt mörka områden reducerats kraftigt, eftersom flertal orter idag har någon slags gatubelysning, etc. Med tanke på den vidsträckta utsikten i ost- sydostlig riktning

torde det finnas en stor risk för att ljussken från vindkraftverken i VK1 kommer att störa landskapsbilden påtagligt och förstöra möjligheterna att beskåda en "orörd" natthimmel.

Om roterande "diskoljus" sveper över Långtjärnsberg, kommer vi att uppleva detta som oerhört belastande. Även ett hundratal ljuskällor med mer stationärt sken skulle i sig ödelägga natthimmelen. Mot bakgrund av ovanstående finner vi det helt oacceptabelt med byggnation av vindkraftsparker i området.

Vi kräver även konsekvensanalys av ljuspåverkan i dessa tidigare ostörda/"mörka" naturområden, och en noggrann beskrivning av hur vilda djur påverkas av detta.

Vi efterfrågar tillförlitliga och seriösa studier och en konsekvensbeskrivning avseende

- 1. hur vilda djur påverkas av ljus nattetid*
- 2. "nattjägare" såsom exempelvis lodjur*
- 3. påverkan på fladdermöss*
- 4. fåglar*
- 5. huruvida djuren och fåglarnas melatoninnivåer och sömnmönster påverkas*
- 6. om ljusskenet – i synnerhet om det roterar – riskerar att utgöra stress på människor, djur, fåglar och insekter*
- 7. påverkan på insekter, som ju vanligen dras mot ljuskällor.*

Vi är tveksamma till om det i dagsläget finns några omfattande studier med långtidsuppföljning kring detta och anser att det finns skäl att mana till stor försiktighet, innan man – utan någon som helst erfarenhet och tidigare långtidsuppföljning – drar igång med en storskalig utbyggnad av vindkraftverk i skogen.

20. Störningar – skuggor

Skuggeffekt anges möjlig upp emot ett avstånd på 3 km. Långtjärnsberg löper risk att drabbas av detta från område VK1 på morgnar och förmiddagar. Störningsrisken är störst om vindkraftverken placeras i exempelvis sydostlig riktning, vilket just är fallet hos oss.

Vi vill inte riskera att hamna i skuggan av vindkraftverk.

21. Närhet VK4 - Stora opåverkade områden

Vi vill poängtera närheten (uppskattningsvis knappt 1-2 km) av VK4 till "Stora opåverkade områden" i Ovanåkers Kommun och vill att detta särskilt beaktas. Enligt vår uppfattning bör vindkraftspark över huvud taget ej byggas i närheten av naturvårdsområden eller andra områden av riksintresse. Det borde vara en självklarhet med några mils "buffertzoner" kring dessa områden.

22. Närhet VK1 – Riksintresse Naturvård kring Häsbosjön

Vi vill poängtera att VK1-området bitvis helt och hållet angränsar till naturvårdsområdet kring Häsbosjön (riksintresse) och vill att detta särskilt beaktas och tas hänsyn till. Enligt vår uppfattning bör vindkraftspark över huvud taget ej byggas i närheten av naturvårdsområden eller andra områden av riksintresse. Det borde vara en självklarhet med några mils "buffertzon" kring dessa områden.

23. Beräkning av vindförhållanden

Stora delar av område VK4 är belägna över ett av Sveriges mest omfattande kalavverkningsområden från 1980-talet. Medelvindhastigheterna är här beräknade till 6,0 – 7,0 m/s. Även i område VK1 föreligger flera kalhyggen. Vi saknar specifik kunskap kring detta, men gör utifrån egna erfarenheter ett antagande att det i allmänhet blir mer blåsigt i öppna och vidsträckta områden än över skog.

Vi efterfrågar prognos av vindförhållandena på sikt, när skogen åter vuxit upp till full höjd.

24. Hälsoeffekter människa

Vindkraftsparker torde ha negativa hälsoeffekter på människa till följd störljud, magnetfält samt, inte minst, försämrade vila och rekreativsmöjligheter. VK1 och VK4 planeras i en bygd, där människor bor och vistas. För vår del handlar det om två vindkraftsparker några hundra meter från våra hus.

Vi anser det fullständigt oacceptabelt med byggnation av vindkraftverk i skogar där människor bor och vistas.

Vi kräver noggrann utredning av människans hälsoeffekter på såväl kort som lång sikt.

25. Risk för iskast vintertid samt risk för nedfallande delar

Vintertid föreligger risk för så kallade iskast, varför det torde vara av största vikt att säkerhetszoner finns och är noga skyltade. I aktuella områden vistas människor regelmässigt i skogen. Ofta strövar man till fots, vintertid spårar man sig fram med skidor. Det är således fullständigt inadekvat med skyltar enbart vid vägarna. Skogen är tät och bitvis snårig och det torde vara fullt möjligt att missa en skylt även på någon meters avstånd. Stängsel runt områdena förefaller oss orimligt, då omkretsen på områdena grovt uppskattas till drygt 50 km och djuren knappast kan stängas in i alternativt exkluderas ur området.

Mot bakgrund av ovanstående finner vi det oacceptabelt med byggnation av vindkraftsparkerna VK1 och VK4.

26. Jakt och fiske

Vi vill här klargöra betydelsen av jakt och fiske för många boende i Finnskogen. Det rör sig om en livsstil och ett levnadssätt, snarare än en fritidssysselsättning eller hobby. Det är också viktigt att man värderar detta utifrån helhetsbilden, där boende i denna bygd redan fråntagits affär och busstrafiken reducerats till ett minimum, vilket begränsar möjligheterna att ta sig in till övriga orter med större utbud och tillgång till andra aktiviteter. Det som hittills ingen tagit ifrån denna bygd är naturen och det vackra landskapet.

Mot bakgrund av ovanstående finner vi det oacceptabelt med byggnation av vindkraftsparker i Finnskogen.

27. Lokalt deläggande – ej rimligt

Bergvik Skog tar upp ”lokalt deläggande” som ett ”medel för att nå lokal förankring” i sitt Samrådsunderlag för vindkraftsprojekt i Hälsingeskogen (2012-08-16). Pöyry SwedPower AB anger att ett förslag kan vara ”att en lokal förening köper ett helt eller delar i ett kraftverk eller t o m en hel park” och uppger vidare att ett verk kostar cirka 30 miljoner kronor. Följaktligen skulle aktuell park med 140 verk kosta 4,2 miljarder kronor. Förutom möjligen enstaka små intresseföreningar, finns oss veterligen bara Svabensverks hembygdsförening lokalt i området. Vi har inte kännedom om Svabensverks hembygdsförenings budget, men förslaget framstår för oss som helt orimligt, för att inte säga oseriöst.

28. Påtryckningar med så kallad ”bygdepeng” - mutbrott?

Frekventa påtryckningar för att exempelvis bygdeföreningar skall acceptera så kallad ”bygdepeng” kan snarast uppfattas som en muta och det vore önskvärt med en extern utredning, för att säkerställa att det inte rör sig om ett mutbrott med rättsliga påföljder. Med tanke på vindkraftsparkernas betydande negativa konsekvenser för lång tid framöver, torde det vara angeläget att den så kallade ”bygdepengen” inte ens hamnar inom gråzonen för vad som är brottsligt eller ej.

Synpunkter på förslag till vindkraftsplan - sammanfattning

Vi har tagit del av "Samrådsunderslag för vindkraftsprojekt Hälsingeskogen"/Bergvik Skog AB, 2012-08-16. Bergvik Skog planerar att ansöka om tillstånd för två omfattande vindkraftsparker i Ovanåkers Kommuns Finnskog. Enligt uppgift från Pöyry SwedPower AB planeras 140 vindkraftverk med vardera höjden 220 meter. Vindkraftsparkerna är betydligt mer omfattande än vad som föreslagits i kommunens "Tematiska översiktsplan". ***Vi motsätter oss helt förslaget att bygga dessa två vindkraftsparker.***

Vindkraftsparker i vårt närområde i Finnskogen skulle få en förödande påverkan på landskapsbilden och förorsaka oacceptabla störningar samt negativa effekter på natur och djurliv. I aktuella områden finns naturvärden, nyckelbiotoper samt ett rikt djurliv och vi vill poängtera att vi även har fladdermöss som är skyddade av en europeisk konvention. Vi har även uppgifter på örnhäckning i området. Vindkraftsparkerna planeras dessutom i en bygd – i ett område med bebyggelse, där människor bor och vistas.

Det finns alltför få studier på effekterna av vindkraftsparker i denna typ av miljö, djurlivet inkluderat. Vi kräver att sådana utförs noggrant, seriöst, i detalj och med långtidsuppföljning, innan man planerar för eventuell vindkraftsutbyggnad.

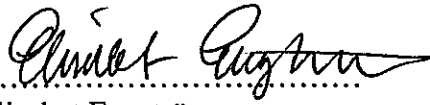
Långtjärnsberg, som idag är beläget i en tyst och fridfull natur, hamnar inklämt mellan – och i omedelbar närhet till – två enorma vindkraftsparker och påverkan på vår närmiljö är fullständigt oacceptabel.

Det finns risk för påtagliga och allvarliga hälsoeffekter på människa.

Vår förhoppning är att vederbörande beslutsfattare i ärendet värnar och tar ansvar för det vackra och fridfulla landskap, som utmärker Ovanåkers Finnskog. Vindkraftsparker skulle ödelägga denna speciella bygd och vore för vår del i Långtjärnsberg fullständigt förödande. Vi hoppas att ansvarskännande samt respekt för människor, djur, landskap och natur väger tyngre än den ekonomiska vinsten i den andra vågskålen.

I enlighet från brev från Bergvik Skog/Pöyry SwedPower AB daterat 2012-08-10 emotser vi nu att våra samtliga synpunkter (punkt 1-28, delpunkter inkluderade) var för sig beaktas och ligger till grund för ytterligare utredningar.

Original med samtliga
underskrifter till Pöyry.

.....
Elisabet Engström
Munkedalsvägen 3
122 42 Enskede
Tel 08-648 08 38, 070-224 32 71

.....
Jonas Malmstedt

.....
Ann-Charlotte Engström
Olaus Magnus väg 59, 2 tr
121 38 Johanneshov

.....
Sune Engström
Krokvägen 67
12262 Enskede

.....
Kerstin Engström

.....
Marika Engström
Ekuddsvägen 4
131 38 Nacka

.....
Hans Gibbs

.....
Robin Gibbs

.....
Nick Gibbs

.....
Emiliana Gibbs

.....
Jeanette Engström
Blomstervägen 36
131 37 Nacka

.....
Carina Engström
Ekuddsvägen 1
131 38 Nacka

.....
Alma Engström

Kopia för kännedom till:

Bollnäs Naturskyddsförening, Torbjörn Alsing	torbjorn.alsing@telia.com
Finnskogsriket, Maths Östberg	finnskogsmuseet@swipnet.se
Finnskogsriket, Kjell Söderlund	kjell.soderlund.bollnas@gmail.com
Naturvårdsverket, Marie Nedinge	marie.nedinge@naturvardsverket.se
Prof Ingemar Ahlén, Sveriges lantbruksuniversitet	Ingemar.Ahlen@slu.se
Svenska Rovdjursföreningen	info@rovdjur.se
Föreningen Skydda Skogen	viktor.safve@skyddaskogen.se
Naturskyddsföreningen Voxnadalen, Filip Hedberg	vildmark@algonet.se
Länsstyrelsen Gävleborg, Simon Åkerman	simon.akerman@lansstyrelsen.se
Länsstyrelsen Gävleborg, Avdelningen för miljö och natur, 801 70 Gävle	
Länsstyrelsen Dalarna, 791 84 Falun	
Eva Staffansson, Länsstyrelsen, 791 84 Falun	
Alf Turesson, Länsstyrelsen, 791 84 Falun	alf.turesson@lansstyrelsen.se
Ovanåkers Kommun, fysisk planerare Erik Lundh samt kommunalråd Yoomi Renström, 828 80 Edsbyn	erik.lundh@ovanaker.se Yoomi.Renstrom@ovanaker.se
Erik Nordgren, Bollnäs kommun	erik.nordgren@bollnas.se
Klas-Göran Sannerman, Ljusnan	klas-goran.sannerman@ljusnan.se